

A HERMAN OTTÓ MÚZEUM ÁSATÁSAI ÉS LELETMENTÉSEI 1983-BAN

L. WOLF MÁRIA—SIMÁN KATALIN

Abaújalpár

A Korlát-Ravaszlyuktető ásatása alatt terepbejáráson a községtől északkeletre, keletre és délre limnokvarcit lelőhelyek mellett kisebb őskori kitermelési nyomokat találtunk. A műhelyhulladékok kora meghatározhatatlan, valószínűleg neolitikusak. (Ltsz.: 84.2.1–5; 84.3.1–18; 84.4.1–2.)

Takácsné Biró Katalin

Abaújszántó—Aranyosvölgy

Az Aranyos-patak völgyében keresztirányú vízmosásban, az erdészháztól kb. 500 méterre északkeletre limnokvarcit kibúvást találtunk. A kibúvás mellett elszórtan őskori kitermelésre utaló kőszközöket, műhelyhulladékot találtunk. Valószínűleg neolitikusak. (Ltsz.: 84.14.1–17.)

*Takácsné Biró Katalin—
Szakáll Sándor—Simán Katalin*

Alsószolca, Petőfi u. 19.

Papp Géza, helybéli lakos bejelentette a múzeumnak, hogy telkén meszesgödör ásása közben emberi csontokra bukkant. A helyszínről az embercsontok mellett egy öntött, indás díszű, késő-avar övkészlet részeit hoztuk be: csat, pajzs alakú szíjbefogóval, három darab pajzs alakú csüngős veret, nagyszíjvég, egy teljes és egy hiányos kisszíjvég, egy db. lyukvédő veret.

Az épülő ház alapjának ásásakor újabb öt csontváz részei bukkantak elő. Mellékletként ekkor egy vaskés került csak elő.

*Lovász Emese—S. Koós Judit—
Simán Katalin—L. Wolf Mária*

Arka

A Korlát-Ravaszlyuktető ásatása során terepbejáráson több kisebb foltban neolitikus szórványokat gyűjtöttünk a községtől keletre, északkeletre, valamint a patak partján.

1. kép. Késő neolitikus festett edény
(Bodrogkeresztúr)

2. kép. A Sajólad–Kemejen talált palack

Elszórtan császárkori töredékek is kerültek elő a községtől északra. (Ltsz.: 84.7.1–84.13.6.)

*Takácsné Bíró Katalin–
Simán Katalin*

Baskó

Baskótól északra kb. 1 km-re földút beágásában neolit telep nyomait találtuk meg. A leletanyag túlnyomó többsége obszidián szilánk és eszköz, csak elvétve találtunk kerámiatöredékeket. (Ltsz.: 84.20.1–34.)

*Takácsné Bíró Katalin–
Szakáll Sándor–Simán Katalin*

Borsodgeszt, Avasalja u. 14.

1983. augusztusában Viga Gyula a néprajzi osztály vezetője bronzkori cserepeket hozott be innen.

S. Koós Judit

Bodrogkeresztúr-Kossuth u.

1983. szept. 2-án a Tokaji Gimnáziumban Viga Gyula néprajzi osztályvezető régészeti leletanyagot vett át Dr. Dankó József történelemtanártól. Az anyagot Dobránszky

Tímea gimnáziumi tanuló gyűjtötte Bodrogkeresztúron, s adta oda tanárának. A lelőhely Bodrogkeresztúr, Kossuth u. 185. sz. ház előtti rész, ahol árokásás közben, egy kb. 40 cm-es részből kerültek ki az edények. (A ház és a telek Baji István tulajdona.)

A leletanyag rendkívül szép, fekete, sávos díszítésű edényt, csészét, bekarcolásokkal, lencseszerű bütykökkel díszített edényeket és egy kis fedőt tartalmaz. A későneolitikum időszakára datálható.

S. Koós Judit

Csobaj, József A. u. 1.

1981-ben leletmentés során egy kosfejes edény sírja került elő. Ennek nyomán 1983-ban leletmentő hitelesítő ásatást végeztünk a területen, melynek során a sír körzetében vizsgáltuk át a területet, északra 23 métert, keletre 12–20 métert, délre 6 métert, majd nyugatra, a szomszéd kertbe is átmentünk, itt is szondáztunk. A feltárás során kelta leletanyag nem került elő. Kibontottunk azonban korai császárkori méhkas alakú gödröket, amelyeknek mélysége 195–197 cm volt. Ezekből terra sigillata másolat és több pecsételt díszű edénytöredék, valamint orsógomb került elő. A császárkori leleteken kívül néhány koraközépkori bogrács- és fenékbélyeges kerámiatöredéket is találtunk.

B. Hellebrandt Magdolna

Edelény-Mederfelügyelőség

A terület a borsodi földvárral szemben, az Edelényről Szendrőbe vezető út bal oldalán található. 1976-ban Hellebrandt Magdolna végzett itt leletmentést, amikor a területen építkezés folyt. A hitelesítő terepbejárás során több Árpád-kori és néhány őskori cseréptöredéket találtunk. (Ltsz.: 83.41.1–39.).

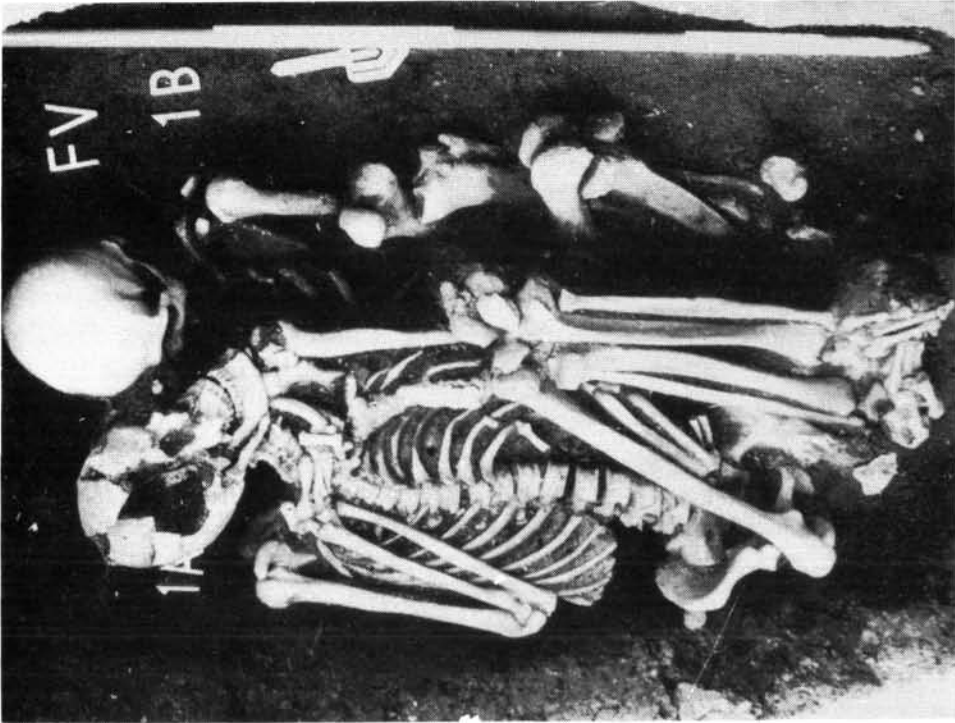
L. Wolf Mária–Simán Katalin

Edelény-Ludmilla dűlő

Egy 1982-ben végzett helyszíni szemlénk alapján kezdtük meg 1983 nyarán a leletmentő-hitelesítő ásatást a Ludmilla dűlőben, ahol szőlőművelés során egy középső bronzkori települést bolygattak meg. Viszonylag kis területen dolgozhattunk csak, mivel a terület nagy része művelt zártkert. Az előkerült leletanyag a füzesabonyi kultúra klasszikus időszakára jellemző. Ép edények, svédsisak alakú tál, nagyméretű tárolóedények töredékei, hordozható díszített tűzhely töredékei érdemelnek említést a nagy mennyiségű anyagból.

Az egyik gödörben rengeteg hamu, faszén között két ép edény és egy tál volt, benne égett gabonamagvakkal. A gödörben ezenkívül cseréptöredékeket, a gödör tetején pedig égett paticsdarabokat találtunk. A szőlő- és kertművelés által erősen megbolygatott területen települési objektumokat megfigyelni nem tudtunk.

S. Koós Judit

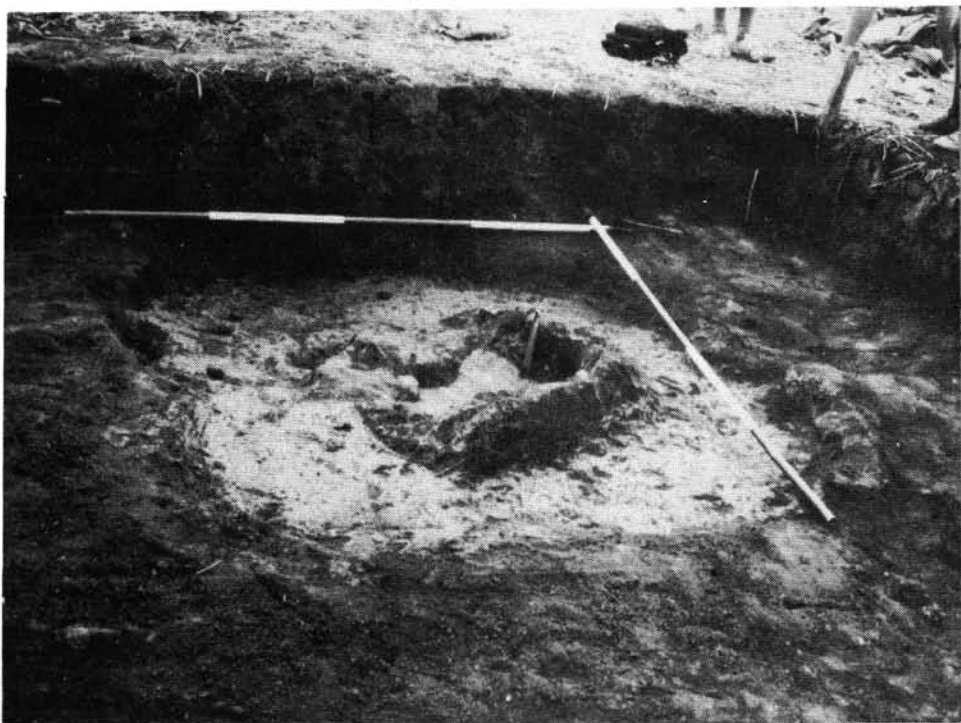
3. kép. Neolitikus kettős temetkezés Felsővadász-Várdombról

Egerlövő-Homokpart

Rebicsek László tanácstitkár jelentette a múzeumnak, hogy a község határában levő régi, most újra művelés alá vett homokbányában a markológép emberi csontokat talált. A helyszínre érve kiderült, hogy egy germán jellegű temető sírjait rombolja a kitermelés, és pusztította el már évekkel ezelőtt kb. a temető felét. Körben a bánya partfalaiban beásások, sírok helyei mutatkoznak. A munkát leállítottuk, a leletmentést azonnal megkezdjük. Két hét során 19 sírt tártunk fel: többségükben Ny–K irányításúak, előfordult azonban É–D-i tájolás is. Mellékletek: szürke, ill. vöröses, kis méretű edények a fej mellett, előkerült egy érdekes, üvegpoharat utánzó, talpas kis szürke edény is, valamint nagyobb méretű, kézzel formált, durva fazekak és tál a lábnál. A sírok bolygatottak, a rablás minden esetben a mellre és a derékra irányult. Kétsoros csontfésűk, bronz- és vas övcsatok, egy vasfibula került még elő.

Az egyik váz koponyája hosszanti irányban erősen torzított.

Lovász Emese

4. kép. Kör alakú neolitikus kemence Encs–Kelecsényről

Encs–Kelecsény

1981-ben terepbejárás során Kelecsény elpusztult középkori település lokalizálását végeztük. Ennek nyomán 1983-ban szondázó ásatást végeztünk a területen. Feltártuk egy neolitikus, többször megújított ház nagy részét. A földbe mélyített ház lépcsős bejárata dél felé néz, nyugati végében egy nagyméretű, ovális szemégtödör került elő. A ház szintje fölött négy hamvasztásos bronzkori temetkezés nyomaira bukkantunk. A házból gazdag leletanyag került elő. Ennek egy része a bükki kultúra jellegzetes finom és házikerámiája volt, nagy mennyiségű kőszközzel, másik része pedig a Szakálhát csoport emlékéanyagába tartozik (arcos edény töredékek, idolkok). A ház feltöltődéséből kevés Árpád-kori kerámianyag került elő.

A szondázás során az újkőkori háztól északra nyíltszíni tűzhelyet találtunk, amelynek kb. 1 m átmérőjű kerek, tapasztott alja volt, és amelynek felmenő falait is megfigyelhettük.

L. Wolf Mária–Simán Katalin

Erdőbénye-Ligetmajor

A régóta ismert opál lelőhelyen terepbejárás során pattintott kőeszközöket találtunk. Vlsz. a neolitikumba sorolhatóak. (Ltsz.: 84.17.1–2., 84.18.1–4.)

*Takácsné Bíró Katalin–
Szakáll Sándor–Simán Katalin*

Erdőbénye II.

Erdőbényétől keletre kb. 2 km-re viaszopál feltárást találtunk. A feltárásban a nyers viaszopál töredékek mellett műhelyhulladék is volt. A leletek korát meghatározni nem lehet, valószínűleg őskoriak. (Ltsz.: 84.19.1–28.)

*Takácsné Bíró Katalin–
Szakáll Sándor–Simán Katalin*

Felsővadász-Várdomb

Folytattuk az 1982-ben megkezdett leletmentő ásást, melynek során a bükki kultúra klasszikus és késői fázisának emlékanyagát tártuk fel. Néhány jellegzetes késő-réz kori töredék a hunyadihalmi csoport leletanyagának itteni előfordulására utal. A gazdag kerámiaanyagban nagy számban fordultak elő a hatvani és a füzesabonyi kultúrák edénytöredékei, valamint agyag kocsikerekek, nyomott gömbtestű és trapéz alakú nehezek, miniatűr edénykék, állatfigurák, kő- és csonteszközök.

Az idén feltártunk egy bolygatatlan kettős sírt, ahol a sírgödörben két, erősen zsugorított, bal oldalán fekvő váz volt, s mindössze néhány centis földréteg választotta el őket egymástól (tájolás: D–É). A temetkezést a bükki kultúra időszakába soroljuk.

Sándorffi György elvégezte a földvár felmérését, ennek alapján úgy tűnik, hogy sánccal erősítették a várat. A sáncátvágást megkezdték, azonban a nagy mélység miatt a munka befejezését a következő idényre kellett halasztani. Munkatárs: Losits Ferenc (MNM)

S. Koós Judit

Fony

A községtől keletre és északra limnokvarcit kibúvásokra települt műhelyeket találtunk terepbejárás során. A műhelyek feltehetően neolitikusak. (Ltsz.: 84.4.1–84.6.8.)

*Takácsné Bíró Katalin–
Szakáll Sándor*

Füzér–Perpatak, Vízház

Czagányi Józsefné és Tavas Béla 1981-ben jelentette, hogy a Füzérre vezető műút bal oldalán, közvetlenül a falu első házai mellett, obszidián eszközöket találtak. 1981-ben

és 1982-ben a lelőhelyet kétszer átvizsgáltuk, sikertelenül. Ez alkalommal a bejelentőkkel együtt végeztünk helyszíni szemlét, de mindössze két-három szilánkot találtunk.

Lukács Sándor helybéli lakos azonban elvezetett minket a Perpatak elnevezésű helyre, ahol állítása szerint az obszidiánt gyűjteni szokták. A területen kb. 200x200 méteres lelőhelyen nagyon sok obszidián eszközt, néhány jellegtelen őskori és egy jellegzetes bükki, valamint néhány császárkori cseréptöredéket találtunk. Lukács Sándor szerint a lelőhelytől délre kb. 1,5 km-re egy Dobogó nevű helyen termésoobszidián is található.

L. Wolf Mária–Simán Katalin

Gibárt–Túza

Az 1981-ben talált lelőhelyet ellenőriztük. Ennek során az ekkor talált lelőhely fölött a magasabban fekvő dombok oldalában egy nagy kiterjedésű bronzkori telepet is találtunk.

L. Wolf Mária–Simán Katalin

Hernádbúd–Gata

Szabó Sándor az Encsi Helytörténeti Gyűjtemény vezetőjének útmutatásával bejártuk a területet. A földvár Gibárt és Hernádbúd között fekszik, magasan kiemelkedik a környező dombok közül. A földvár platóján bronzkori leleteket találtunk. A bronzkori leletek mellett előkerült egy háromszögletű, pattintott kőbalta is, amelynek a magyarországi őskorban nem ismert a párhuzama.

Az Encsi Helytörténeti Gyűjteményben erről a területről agyagpecsétlő, kocsikerék, ép edények, csontárák, barlangi medve fogak találhatóak, amelyek Szabó Sándor és a helytörténeti szakkör szondázó ásatása során került elő.

A régebbi szakirodalomban *Gata* néven szerepel ez a lelőhely, amely minden valószínűség szerint azonos az újabb szakirodalomban hernádbúdi vagy gibárti földvár néven nyilvántartott lelőhellyel.

L. Wolf Mária–Simán Katalin

Hernádszurdok–Borsod-patak völgye

A lelőhely a falutól északnyugatra kb. 400 méter hosszan és 50–70 m szélességben a patak bal partján neolitikus települést találtunk a bükki kultúra jellegzetes kerámiájával, és nagyon sok kőeszközzel. Néhány bronzkori és Árpád-kori cseréptöredék is előkerült. (Ltsz.: 84.23.1–102.)

L. Wolf Mária–Simán Katalin

Hernádszurdok-Temetőföld

A temető melletti kiugró dombon kb. 100x150 méteres vegyes őskori, császárkori lelőhelyet találtunk. (Ltsz.: 84.22.1–26.)

L. Wolf Mária–Simán Katalin

Hernádvécse-Tehenészet

A tehenészet mellett húzódo domb gerincén szórványosan őskori kőeszközöket találtunk. A leletek jellegteleneek.

L. Wolf Mária–Simán Katalin

Hidasnémeti-Borházdűlő

A terepbejárások során talált lelőhelyen végzett ásatás során felső paleolitikus település nyomait tártuk fel. A leletek a felszíntől kb. 40 cm mélységben bolygatatlan vörös agyagrétegben feküdtek. A leletek többsége szilánk. Az eszközök között dominál az épszélű penge. Jellemző eszköz a tompított hátú penge és a magasvakaró. A legtöbb szilánk és eszköz nyersanyaga limnokvarcit, elvétve előfordul bükki üveges kvarcporfir, zempléni obszián és radiolarit, amelyet feltehetően a Hernád hordalékából hoztak. (Ltsz.: 84.32.1–134.).

Simán Katalin

Homrogd–Felsőpocsaj

1983-ban Bukszár Ferenc (Miskolc, Korvin O. u. 19.) bejelentést tett, hogy Homrodon földút szélesítése közben csontokat fordított ki a munkagép. A helyszíni szemle során megállapítottuk, hogy egy általunk már ismert, 1981 tavaszán bejárt területről van szó. A földmunkák során átvágtak egy hulladékgyödröt, melynek szájátmérője 85 cm, mérhető legnagyobb szélessége 115 cm. A gödör körte alakú, sok állatcsont, bronzkori és középkori kerámiatöredékek kerültek elő belőle. A felszínétől kb. 75 cm-re halpikkely réteget, e fölött kb. 5 cm-es faszén réteget figyeltünk meg, fölötte pedig agyagréteget.

S. Koós Judit–L. Wolf Mária

Jósvafő-Elsőzilip-völgy

Czajlik Zoltán barlangász jelentette, hogy a völgyben, a völgytorkolat fölött 20 méterrel kohó nyomait fedezte fel.

A lelőhelyen természetes kis katlanban erősen átégett agyagfalat, mélyebben enyhén ívelő boltozatot figyeltünk meg. A boltozat alatti kis üregben salakmaradványokat találtunk. A környéken elszórtan is láttunk salakdarabokat.

Gömöri János szakértői véleménye alapján a kohó újkori.

Simán Katalin

Korlát-Ravaszyuktető

A lelőhelyen a magassági pont alatt Vértes László végzett a 60-as években ásatásokat. Ennek hitelesítésére indítottunk ásatást 1983-ban egy mélyebben fekvő ponton. Az ásatás során 43 m²-t tártunk fel. Neolitikus leletet nem találtunk. Kb. 60 cm mélységben az I. szelvényben limnokvarcit padba ütköztünk. A pad tetején, és vele egyszintben műhelyet találtunk. A kitermelés szintjében magkövek, műhelyhulladék jelezte az őskori tevékenységet. A kitermelés szintjéből került elő két micoque szakóca, amely egyben meghatározza a kitermelés alsó korhatárát is. Ezen kívül szerepel a leletek közt plankonvex levélkaparó, néhány vakaró, penge, és sok szilánk. A leletegyüttest feltételeesen a középső paleolitikumra tehetjük, esetleges fiatalabb kitermelési fázis még nem tisztázott.

Simán Katalin

Mályi

Osvát Sándor (Mályi, Hejő u. 16.) jelentette, hogy derítő ásása közben kertjében nagy mennyiségű cserepet talált. A helyszíni szemle során megállapítottuk, hogy a leletek újkőkoriak.

B. Hellebrandt Magdolna

Megyaszó-Ingvár

Czagányi Józsefné 1982 őszén bejelentette, hogy az Ingvárra menő földúton cserepdarabokat talált, a leleteket átadta a múzeumnak.

1983 tavaszán a bejelentővel együtt helyszíni szemlét végeztünk. Több Árpád-kori csereptöredéket, köztük egy cserepbogrács darabot és néhány jellegtelen őskori cserep mellett egy jáspis magkővet találtunk a területen. A lelőhely fölötti szántóban több nagy fekete foltban szórányos bronzkori leletanyagot gyűjtöttünk.

L. Wolf Mária—Simán Katalin

Megyaszó-Lórincke

Czagányi Józsefné bejelentésére 1983. áprilisában terepbejárást végeztünk a területen. Ennek során megállapítottuk, hogy a Lórincke nevű domb oldalában egy hosszan elnyúló, nagy kiterjedésű (1000x50 m) vegyes neolitikus és bronzkori település húzódik. A leletanyagban nagy mennyiségű kerámiatöredék, kőeszköz valamint egy ép kis füles bögre szerepel.

L. Wolf Mária—Simán Katalin

Méra, Fő u. 1.

A községi tanács épülete előtt vízvezetékárkot és vízaknát mélyítettek, amelynek oldalában egy urnasírra bukkantak. Erről Barotai Györgyné vb-titkár értesítette a Herman

Ottó Múzeumot. Az 1983. augusztusában végzett helyszíni szemle alkalmával a gödör metszetében megfigyelhető volt az urnasír fészke. A megtaláláskor kiemelt leleteket: egy koravaskori urna és tál összeállítható darabjait a hozzátartozó hamvakkal együtt átadták a múzeumnak. A kiásott szakaszon újabb urnasíroknak nem volt nyoma. Közvetlenül a tanácsház előtti árok szakaszában egy kettévágott késő középkori verem nyoma rajzolódott ki. Feltöltésében egy db. késő középkori cseréptöredéket és állatcsontot találtunk a megbolygatott szakaszon.

Gádor Judit

Méra-Pukydomb

1983. márciusában Szabó Sándor (Encs, Jókai u. 26.) vezetésével megtekintettük ezt a területet. A bejárás során megállapítottuk, hogy ez a lelőhely azonos az általunk 1977-ben bejárt területtel. Szabó Sándor a korábban itt gyűjtött leleteket átadta nekünk. A lelőhely bronzkori.

L. Wolf Mária–Simán Katalin

Mezőnyárad, Kossuth u.

Erényi Tibor, a helybéli általános iskola tanára átadta a múzeumunknak a korábban, a Kossuth utcában, Varga István telkén előkerült bronzkori leleteket. A leletek között egy szarvasidol töredéke is szerepelt.

L. Wolf Mária–Simán Katalin

Nyékládháza, 3. sz. kavicsbánya

1983. októberében Pelyhe Kálmán, a nyékládházi Kavicsbánya Vállalat bányamestere bejelentést tett, hogy a 3. sz. bánya területén földhordás közben edények és csontok kerültek elő. A helyszíni szemle során megállapítottuk, hogy egy koravaskori temető részét pusztította el a markoló. A temetőben egy csontváz gyermeksírként került elő, amely már erősen bolygatott volt. Mellette egy profilált aljú, bikónikus testű, nagyméretű, lapos bütyökkel díszített urna töredékeit találtuk. Az urna alja in situ hevert még a földben, benne és környékén hamvakkal. A síroktól délre koponyát bontottak ki a munkások. A csontváz további részeit mi bontottuk ki: a váz jobb oldalán feküdt, arccal délnek, tájolása ÉNy–DK 260°. A sír földjében két db. obszidián penge töredéke hevert, feltehetően a betöltés anyagához tartozik. A váz enyhén zsugorított helyzetű, hossza a koponyától a lábujjpercekig 133 cm.

*S. Koós Judit–L. Wolf Mária–
Simán Katalin*

Ócsalános-Várdomb

Fidrus István (Ócsanáros, Attila u. 10.) bronztárgyakat hozott a múzeumba, amelyeket itt talált. A lelet egy nagyméretű tokos baltát, egy lándzsahegyet és egy darab egygombos sarlót tartalmazott. A lelőhely Ócsanástól délre, a Hernád jobb partján magasodó domb, amelynek délkeleti felén, az aljban kerültek elő a leletek. A helyszínen őskori és neolitikus cserepeket gyűjtöttünk. A bronzlelet a Koszider I. horizontba tartozik.

*B. Hellebrandt Magdolna—
S. Koós Judit*

Onga, Ifjúság u.

1983. júliusában Horváth Károly (Miskolc, Augusztus 20. u. 14.) bejelentést tett, hogy Ongán, az Ifjúság utcában házalapozás közben cserepeket találtak. Elmondásuk alapján kb. 160–180 cm mélységben került elő egy ép, durva kidolgozású hasas, perem alatt tagolt, bordadísszel ellátott urna, melyben hamvak voltak. Mellette egy lapos tál töredékeit találta meg a bejelentő. A fentebbiek alapján valószínűnek látszik, hogy a ház alapozása egy bronzkori urnatemetőt bolygatott meg.

S. Koós Judit

Onga, Szőlőhegy

Apró Zoltán aszalói lakos 1980. áprilisában őskori cserepeket hozott be a múzeumba, amelyeket Onga-Szőlőhegyen gyűjtött. A helyszíni szemle alapján megállapítottuk, hogy a területen a hatvani kultúra települése lehetett. A bejelentő elmondta, hogy a szomszédos telken az elmúlt évben kemencenyomokat találtak, amit a tulajdonos betemetett.

*B. Hellebrandt Magdolna—
S. Koós Judit*

Sály-Lator

A „Nemzetségtípusi központok, ispánsági székhelyek kutatása” c. tervtémához kapcsolódva a Lator hegyen fekvő égett sáncos földvár északkeleti részén folytattuk a 2. szelvényben a sáncátvágást. Elértük a sáncszerkezet alját, az eredeti X. sz-i nívót. Alatta koravaskori település objektumai húzódnak. Az őskori szint átvágása során egymásba átszórt gödörkomplexumot tártunk fel. A koravaskori gödrök korábbi, neolitikus gödröket is átvágtak. A feltárás során a sáncszerkezetből X. sz-i cserepeket, valamint az őskori település rétegéből nagy mennyiségű kerámiatöredéket, tűzikutyát, állatcsontokat, koravaskori öntőminta töredékeket gyűjtöttünk.

Gábor Judit

Sajóecseg, Állomás u. 7.

Zsipi Bertalan (Sajóecseg, Állomás u. 7.) kertjében, gyümölcsfa telepítés közben kb. 60 cm mélységben neolitikus cserepeket talált, amelyeket beszállított a Herman Ottó Múzeumba.

Lovász Emese

Sajólád–Kemej

Folytattuk az 1982-ben előkerült objektum feltárását. Az objektum teljes feltárása után megállapítottuk, hogy egy megközelítőleg négyszögletes (5,5x5,5 m) földfelszínre épített gerendavazas házat találtunk. Cölöplyukainak átmérője 25–30 cm, mélységük a mai felszíntől 75–100 cm között változik. A házat valószínűleg többször megújították. Feltehetőleg a ház kemencéjének maradványa a nyugati sarokban előkerült 20–25 cm magas vörösre égett paticsréteg, előtte megtaláltuk a parázs kikotrására szolgáló gödröt is. A házhoz nyugatról szabálytalan négyszög alakú helyiség csatlakozott, ebben helyezkedett el a műhelygödör. A ház keleti oldalán a feltételezett bejárat helyén és ettől kissé délre két nagyméretű szemetes gödröt tártunk fel. A háztól délnyugatra kb. 5 méterre egy 1 m átmérőjű, a mai felszíntől számított 266 cm mély gödörben szájával nyugatra fordított ép palackot találtunk, amely teljesen üres volt. Mellette sertés és ló lábszárcsontjai, valamint egy emberi combcsont feküdt. Ez feltételezhetően építési áldozat volt. Az előkerült leletek alapján a házat a X–XIII. századig lakták.

L. Wolf Mária

Sajóvámos-Várdomb

1983. januárjában Pocza István, a sajóvámosi tsz-elnöke jelentette, hogy földgyalulás közben kardot találtak. A lelőhely a Sajóvámosról Szirmabesenyőre vezető út mentén a falu határában, az ún. Várdombbal szemben van. A földgyalulás nyomában kb. 200x200 m-es területen nagy fekete foltok látszottak, valószínűleg házak nyomai. A területen nagy mennyiségű késő középkori cserépanyagot gyűjtöttünk. A domb tetején habarcs- és apróköves foltokat észleltünk egy ház foltja mellett. (Ltsz.: 84.48.1–34.)

S. Koós Judit–Simán Katalin

Sárospatak

A Csepel Művek Vasaló Terméket Gyártó II. Üzeménél gázfűtés bevezetésekor bronztárgyak kerültek elő. A leleteket Mezey Tamás összegyűjtötte és bejelentette a múzeumban. A helyszíni szemle alkalmával több bronztárgyat nem találtunk. Az előkerült tárgyak a következők: borotva, belső oldalukon füllel ellátott bronz falerák és díszített pálcák, fülelkel ellátott karika, tokos, füles baltatöredékek, babérlevél alakú

csüngő, sarló nyélnyújtvány- és penge töredéke, lándzsacsúcsok töredékei, csövecskék és huzalok. A 39 db bronztárgy a késő bronzkorból származik. (Ltsz.: 84.25.1–39.)

B. Hellebrandt Magdolna

Sima

Sima községtől északkeletre nagyobb limnokvarcit kibúvás mellett őskori kőeszköz-megmunkáló műhely nyomait találtuk. (Ltsz.: 84.15.1.–21, 84.16.1–4.)

Takácsné Bíró Katalin–Szakáll Sándor–Simán Katalin

Szendrő–Csehi

A Szendrőből Szalonnára vezető út jobb oldalán, közvetlenül az út mellett a Csehi tanya magasságában vegyes őskori (bronzkori) és Árpád-kori lelőhelyet találtunk. Több obszián és hidrokvarcit szilánkot, vassalakat és két orsógombot gyűjtöttünk. A lelőhely kiterjedése kb. 500x100 m. (Ltsz.: 83.40.1–57.)

L. Wolf Mária–Simán Katalin

Szendrő–Gacsai

Folytattuk az Árpád- és késő középkori település feltárását. Ennek során két egymásba ázott nagyméretű földbemélyített későközépkori házat találtunk. Az 1. objektum 6x5,5 méteres, megközelítőleg négyszögletes tere elé keletről 2,5x4 méteres lépcsőzetes bejárat csatlakozik. A bejárat körül négy nagyobb kővel bélelt cölöplyuk, a bejáraton belül három kisebb, ugyancsak kővel bélelt cölöplyuk került elő. Az objektum a mai felszíntől 180 cm-re volt beásva. A ház közepe táján kis foltban tapasztást találtunk. Ezen a részen meglehetősen nagy területen szétszóródva a mai felszínhez is igen közel nagyon sok követ találtunk. Ezek feltehetően a kemence maradványai. A kemence közeléből különféle mélységből igen sok, több fajta kályhaszem és kályhacsempe töredéke került elő. Az objektum északi sarkában 17 db pénz és egy aranyozott ezüstgyűrű került elő. A pénzek közül a legkorábbi Hunyadi János (?) vagy V. László (?) denára, a legkésőbbi pedig I. Ferdinánd 1529-ből való denára. Lehetséges, hogy ehhez a leletegyütteshez tartozott a ház területén szétszóródott további 9 db pénz is.

A 2. objektum négyzet alakú 6x6 méteres, lépcsős bejárata nem ugrik a lakótér elé. A házat a mai felszíntől 140 cm mélyre ásták be. A nyugatról nyíló bejáratával szemben déli falának síkjából félkör ívben állt ki a kemencéje, itt és közelében a keleti sarokban erősen átégett faszenes, hamus folt, valamint több nagyobb kő is volt. Ugyanitt találtunk egy 20–30 cm-es erősen átégett faszenes, paticsos réteget is. Az objektumot II. Lajos és I. Ferdinánd pénzei keltezik.

L. Wolf Mária

Telkibánya-Juhodály

1983. márciusában a Telkibányáról Pálházára vezető út bal oldalán a falu végétől kb. 2 km-re Kókai István bejelentése alapján egy kb. 50x150 méteres őskori lelőhelyet találtunk. Nagyon sok obszidián eszközt és szilánkot, egy nagyobb méretű obszidián magkövet és néhány jellegtelen őskori cserepet gyűjtöttünk.

L. Wolf Mária–Simán Katalin

Tiszadorogma, Arany J. u. 19.

1983. májusában dr. Táboros Sándor mezőcsáti tanár jelentette, hogy Tiszadorogmán Sánta Béla telkén építkezés közben kb. 160 cm mélységben csontvázat találtak. A helyszíni szemle alkalmával megállapítottuk, hogy egy késő középkori vagy újkor eleji templom körüli temető egyik melléklet nélküli sírja került elő. A sírből egy 6–7 éves gyermek hiányos csontvázat szedték ki, tájolása 280°. A sír körül mindenhol koporsónyomokat lehetett megfigyelni. A területet most is Kistemető néven ismerik a faluban, nem messze van innen a falu jelenlegi temploma sem.

L. Wolf Mária–S. Koós Judit

Tizakarád–Inasa

1983-ban befejeztük a temető feltárását. A most kiásott 10 szelvény soraival a déli temetőszélt határoztuk meg. 11 sírt tártunk fel, így a sírok száma összesen 54.

Leleteink az előző évekéhez hasonlóak: a lábfejek előtt edény, a férfiak mellékleteként lándzsa és vaskés (tőr?), egy sírből pajzsdudor is előkerült. Színes üvegpasszta és borostyángyöngyök és vasfibulák a női sírok mellékletei. Feltártunk továbbá 3 császárkori gödröt sok cseréptöredékkel és állatcsonttal.

Lovász Emese